

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

HOÀNG THỊ THÚY HÀ

**NGHIÊN CỨU ẢNH HƯỞNG CỦA VIỆC BÓN ĐẠM ĐẾN TỶ
LỆ NITRAT TRONG RAU Ở VỤ ĐÔNG XUÂN NĂM 2015
TẠI HUYỆN BẮC QUANG – TỈNH HÀ GIANG**

LUẬN VĂN THẠC SỸ
KHOA HỌC MÔI TRƯỜNG

Thái Nguyên, 2016

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

HOÀNG THỊ THÚY HÀ

**NGHIÊN CỨU ẢNH HƯỞNG CỦA VIỆC BÓN ĐẠM ĐẾN TỒN
DƯ NITRAT TRONG RAU Ở VỤ ĐÔNG XUÂN NĂM 2015
TẠI HUYỆN BẮC QUANG – TỈNH HÀ GIANG**

Chuyên ngành: Khoa học Môi trường
Mã số: 60 44 03 01

LUẬN VĂN THẠC SỸ
KHOA HỌC MÔI TRƯỜNG

Người hướng dẫn khoa học: TS. Phan Thị Thu Hằng

Thái Nguyên, 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi.

Số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào khác.

Mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Tác giả

Hoàng Thị Thúy Hà

LỜI CẢM ƠN

Sau thời gian 2 năm học tập và thực hiện đề tài nghiên cứu khoa học, tôi đã nhận được sự giúp đỡ, hướng dẫn tận tình của cô giáo hướng dẫn, và sự giúp đỡ tạo điều kiện của các tổ chức cơ quan và cá nhân nơi thực hiện đề tài để hoàn thành đề tài nghiên cứu khoa học.

Nhân dịp hoàn thành bản luận văn, tôi xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới:

Xin chân thành cảm ơn sự hướng dẫn tận tình của cô giáo **T.S. Phan Thị Thu Hằng**, cô đã đóng góp nhiều ý kiến quý báu trong quá trình nghiên cứu và hoàn thiện luận văn.

Xin chân thành cảm ơn Phòng Quản lý đào tạo sau đại học, Khoa khoa học môi trường - Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên đã tạo điều kiện tốt nhất để tôi học tập và thực hiện đề tài nghiên cứu.

Tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành tới UBND huyện Bắc Quang, UBND thị trấn Việt Quang, Chi cục thống kê huyện Bắc Quang đã giúp đỡ và tạo điều kiện cho tôi tiến hành nghiên cứu.

Tôi xin chân thành cảm ơn gia đình **Bà. Hoàng Thị Nghị** đã tạo điều kiện và giúp đỡ cho tôi trong thời gian tiến hành thực hiện thí nghiệm đề tài.

Tôi xin chân thành gửi lời cảm ơn tới các hộ nông dân tại địa phương: Tổ 9, tổ 13, tổ 14 (thị trấn Việt Quang), các thôn (Thanh Bình, Tân Sơn, Cầu thủy, Cầu ham) đã nhiệt tình giúp đỡ và hợp tác với tôi trong quá trình nghiên cứu đề tài.

Cuối cùng, tôi xin gửi tấm lòng ân tình và biết ơn tới gia đình tôi, gia đình đã thực sự là nguồn động viên lớn lao để tôi hoàn thành luận văn.

Thái Nguyên, ngày 15 tháng 9 năm 2016

Tác giả

Hoàng Thị Thúy Hà

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CHỮ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC CÁC BẢNG	vi
DANH MỤC CÁC HÌNH	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết	1
2. Mục tiêu đề tài	2
3. Ý nghĩa khoa học và ứng dụng thực tiễn	2
3.1. Ý nghĩa khoa học	2
3.2. Ý nghĩa thực tiễn	2
Chương 1. TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1. Cơ sở khoa học của đề tài	3
1.1.1. Khái quát về rau an toàn	3
1.1.2. Dinh dưỡng đạm cho rau và vấn đề tồn dư nitrat	10
1.1.3. Ngưỡng hàm lượng NO_3^- trong rau xanh	19
1.1.4. Vai trò của phân bón trong sản xuất nông nghiệp	21
1.2. Tình hình nghiên cứu trong và ngoài nước	23
1.2.1. Tình hình sản xuất và tiêu thụ rau xanh ở trên thế giới	23
1.2.2. Tình hình sản xuất và tiêu thụ rau xanh ở Việt Nam	24
Chương 2. ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU .28	
2.1. Đối tượng nghiên cứu	28
2.2. Thời gian và địa điểm nghiên cứu	28
2.3. Nội dung nghiên cứu	28
2.4. Vật liệu nghiên cứu	28
2.5. Phương pháp nghiên cứu	29
2.5.1. Phương pháp thu thập số liệu thứ cấp	29
2.5.2. Phương pháp thu thập số liệu sơ cấp	29
2.5.3. Phương pháp kế thừa	29

2.5.4. Phương pháp bố trí thí nghiệm nghiên cứu.....	29
2.5.5. Kỹ thuật gieo trồng rau.....	31
2.5.6. Thời gian bón phân, thời gian lấy mẫu.....	31
2.5.7. Phương pháp xác định năng suất rau.....	32
2.5.8. Phương pháp lấy mẫu kiểm tra hàm lượng NO_3^-	32
2.5.9. Phương pháp nghiên cứu trong phòng thí nghiệm.....	33
2.6. Phương pháp xử lý số liệu.....	34
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	35
3.1. Điều kiện tự nhiên - kinh tế xã hội của huyện Bắc Quang – tỉnh Hà Giang.....	35
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	35
3.1.2. Điều kiện kinh tế - xã hội.....	37
3.2. Đánh giá hiện trạng sản xuất rau tại huyện Bắc Quang – tỉnh Hà Giang.....	38
3.2.1. Tình hình sản xuất rau của huyện Bắc Quang.....	38
3.2.2. Tình hình sử dụng nước tưới cho rau.....	44
3.3. Ảnh hưởng của các mức bón đạm ure đến năng suất và tồn dư nitrat trong rau cải xanh.....	45
3.3.1. Ảnh hưởng của các mức bón đạm ure đến năng suất của rau cải xanh.....	45
3.3.2. Ảnh hưởng của các mức bón đạm ure đến tồn dư nitrat trong rau cải xanh....	47
3.3.3. Tương quan giữa hàm lượng NO_3^- trong đất và trong rau cải xanh.....	50
3.4. Ảnh hưởng của các loại đạm bón đến năng suất và tồn dư nitrat trong rau cải xanh.....	52
3.4.1. Ảnh hưởng của các loại đạm bón đến năng suất của rau cải xanh.....	52
3.4.2. Ảnh hưởng của các loại đạm bón đến tồn dư nitrat trong rau cải xanh.....	54
3.4.3. Tương quan giữa hàm lượng NO_3^- trong đất và trong rau cải xanh.....	56
3.5. Ảnh hưởng của thời gian bón đạm lần cuối đến tồn dư hàm lượng NO_3^- trong rau cải.....	58
3.6. Đề xuất biện pháp hạn chế tồn dư NO_3^- trong rau cải xanh.....	65
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	67
1. Kết luận.....	67
2. Kiến nghị.....	68
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	70
Phụ Lục	

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, CHỮ VIẾT TẮT

AND	: Axit đêoxiribonucleic
ARN	: Axit ribonucleic
BVTV	: Bảo vệ thực vật
CT	: Công thức
Cu	: Đồng
ĐC	: Đối chứng
FAO	: Tổ chức lương thực và nông nghiệp của Liên Hợp Quốc
Fe	: Sắt
NN & PTNT	: Nông Nghiệp và Phát Triển Nông Thôn
NO ₂ ⁻	: Nitrit
NO ₃ ⁻	: Nitrat
Pb	: Chì
RAT	: Rau an toàn
TCCP	: Tiêu chuẩn cho phép
TCVN	: Tiêu chuẩn Việt Nam
TCQĐ	: Tiêu chuẩn quy định
UBND	: Ủy ban nhân dân
VietGAP	: Vietnamese Good Agricultural Practices
WHO	: Tổ chức Y tế Thế giới
Zn	: Kẽm

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1: Giá trị dinh dưỡng của cây rau và cây ngũ cốc (tính trong 100g trọng lượng tươi)	5
Bảng 1.2: Thành phần chất dinh dưỡng trong 100g rau ở một số loại rau	7
Bảng 1.3: Ngưỡng giới hạn hàm lượng NO_3^- trong rau tươi của FAO, 1993.....	20
Bảng 1.4: Ngưỡng giới hạn hàm lượng NO_3^- trong rau của Bộ Y tế.....	20
Bảng 1.5: Tình hình sản xuất rau ở một số nước Châu Á năm 2012.....	23
Bảng 1.6: Tình hình sản xuất rau ở Việt Nam	25
Bảng 2.1: Một số tính chất của đất thí nghiệm (trước khi thí nghiệm).....	32
Bảng 2.2: Hàm lượng Nitrat đo được trong thời gian thí nghiệm.....	32
Bảng 3.1: Diện tích, năng suất, sản lượng các loại cây trồng chính của huyện Bắc Quang năm 2015.....	38
Bảng 3.2: Những loại rau được trồng phổ biến tại huyện Bắc Quang.....	39
Bảng 3.3: Tình hình sử dụng phân bón cho một số loại rau trên địa bàn huyện Bắc Quang.....	41
Bảng 3.4: Hiện trạng sử dụng phân bón N cho rau của các hộ nông dân ở huyện Bắc Quang – tỉnh Hà Giang	42
Bảng 3.5: Hiện trạng sử dụng thuốc BVTV cho một số loại rau	43
Bảng 3.6: Nguồn nước tưới cho rau tại địa bàn nghiên cứu	44
Bảng 3.7: Ảnh hưởng của các mức bón đạm ure đến năng suất cải xanh	45
Bảng 3.8: Ảnh hưởng của các mức đạm bón đến sự tồn dư NO_3^- trong rau cải xanh.....	47
Bảng 3.9. Tương quan giữa NO_3^- trong đất và trong rau cải canh.....	50
Bảng 3.10: Ảnh hưởng của các loại đạm bón đến năng suất của rau cải xanh.....	52
Bảng 3.11: Ảnh hưởng của các loại đạm bón đến sự tồn dư NO_3^- trong rau cải canh	54
Bảng 3.12: Tương quan giữa NO_3^- trong đất và trong rau cải xanh	57
Bảng 3.13: Ảnh hưởng của thời gian bón đạm lần cuối đến tồn dư hàm lượng NO_3^- trong rau cải xanh (Thí nghiệm với phân ure).....	59
Bảng 3.14: Ảnh hưởng của thời gian bón đạm lần cuối đến tồn dư hàm lượng NO_3^- trong rau cải xanh (Thí nghiệm với phân NPK).....	61
Bảng 3.15: Ảnh hưởng của thời gian bón đạm lần cuối đến tồn dư hàm lượng NO_3^- trong rau cải xanh	63

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 3.1: Tình hình sản xuất rau ở huyện Bắc Quang.....	40
Hình 3.2: Nguồn nước tưới cho rau tại huyện Bắc Quang	44
Hình 3.3. Mỗi tương quan giữa năng suất với liều lượng đạm ure bón khác nhau (Đất phù sa).....	46
Hình 3.4. Mỗi tương quan giữa năng suất với liều lượng đạm ure bón khác nhau (Đất vườn).....	47
Hình 3.5: Mức tồn dư lượng nitrat trong lá và thân trong cây cải xanh trên đất phù sa	49
Hình 3.6: Mức tồn dư lượng nitrat trong lá và thân trong cây cải xanh trên đất vườn.....	50
Hình 3.7: Tương quan giữa hàm lượng NO_3^- trong đất và NO_3^- trong rau cải xanh trồng trên đất phù sa.....	51
Hình 3.8: Tương quan giữa hàm lượng NO_3^- trong đất và NO_3^- trong rau cải xanh trồng trên đất vườn.....	52
Hình 3.9: Mỗi tương quan giữa năng suất với loại phân bón khác nhau (Đất phù sa).....	53
Hình 3.10: Mỗi tương quan giữa năng suất với loại phân bón khác nhau (Đất vườn).....	54
Hình 3.11: Hàm lượng nitrat trong thân rau cải xanh và lá rau cải xanh trồng trên đất phù sa	55
Hình 3.12: Hàm lượng nitrat trong thân rau cải xanh và lá rau cải xanh trồng trên đất vườn	56
Hình 3.13: Tương quan giữa hàm lượng NO_3^- trong đất và NO_3^- trong rau cải xanh trồng trên đất phù sa.....	57
Hình 3.14. Tương quan giữa hàm lượng NO_3^- trong đất và NO_3^- trong rau cải xanh trồng trên đất vườn.....	58

- Hình 3.15: Ảnh hưởng của thời gian bón đạm urê lần cuối đến tồn dư hàm lượng NO_3^- trong rau cải xanh trồng trên đất vườn 60
- Hình 3.16: Ảnh hưởng của thời gian bón đạm urê lần cuối đến tồn dư hàm lượng NO_3^- trong rau cải xanh trồng trên đất vườn 60
- Hình 3.17: Ảnh hưởng của thời gian bón phân tổng hợp NPK lần cuối đến tồn dư hàm lượng NO_3^- trong rau cải xanh trồng trên đất phù sa 61
- Hình 3.18: Ảnh hưởng của thời gian bón phân tổng hợp NPK lần cuối đến tồn dư hàm lượng NO_3^- trong rau cải xanh trồng trên đất vườn 62
- Hình 3.19: Ảnh hưởng của thời gian bón phân hỗn hợp (50% ure + 50% NPK) lần cuối đến tồn dư hàm lượng NO_3^- trong rau cải xanh trồng trên đất phù sa 64
- Hình 3.20: Ảnh hưởng của thời gian bón phân hỗn hợp (50% ure + 50% NPK) lần cuối đến tồn dư hàm lượng NO_3^- trong rau cải xanh trồng trên đất vườn 64